

Landgoed Ullerberg wil meer naar buiten treden

Ullerberg, vuilstort maar ook landgoed

Dat de voormalige vuilstortplaats de Ullerberg onderdeel is van een landgoed met een heel bijzondere golfbaan weten maar weinigen.

ERMELO • Wie snel rijdt, merkt ze vast niet eens op: de vier betonnen paaltjes aan de Jonkheer Sandberglaan die de in- en uitrit van het landgoed De Ullerberg markeren. Vanuit Ermelo gezien eerst de paaltjes met daarin de naam van het landgoed gebeiteld van de uitrit, een paar honderd meter verderop twee identieke grijze paaltjes bij de toegangsweg.

De Ullerberg, dat is toch die vuilstortplaats? Ja en nee. De vuilstort vormt inderdaad een klein deel van het landgoed van 250 hectare. Maar weinigen kennen het landgoed dat een aantal monumentale panden herbergt en een van de oudste golfbanen van Nederland. Zelfs het personeel dat druk is met het afdichten van de vuilstortplaats waar vorig jaar voor het laatst een afvalwagen zijn lading wegkiperde, haalt verbaasd de schouders op als gevraagd wordt naar het administratiekantoor in de voormalige stal van het landgoed De Ullerberg.

Vier generaties

Dat het landgoed maar weinig bekendheid geniet, is niet verwonderlijk verklaart Frans ter Horst. Hij is een van de nazaten van dr. F.G. Waller, die het landgoed in 1920 kocht om er in de weekenden te recreëren. Waller, een vermogend directeur van een gistfabriek, genoot volop van de rust op de Veluwe. “Er gaat een verhaal dat hij Noordwijk, waar hij woonde, te druk vond”, vertelt Ter Horst met een blik van verbazing en geamuseerdheid. Het landgoed is nu, vier generaties later, nog steeds in de familie die inmiddels uit ruim 120 mensen bestaat. Dat feit op zich is al bijzonder, geeft Ter Horst aan. Veel families kunnen naarmate ze uitdijen hun landgoed niet beheren zonder ruzie te krijgen. Vaak met verkoop van het landgoed tot gevolg.

Om familievetes te voorkomen en de continuïteit van het landgoed zeker te

Oller of reus Ul

Er zijn twee mogelijke verklaringen voor de naam Ullerberg. De één zegt dat de plek waar vroeger de Ullerberg stond, waar later de vuilstort kwam, regelmatig bezocht werd door de Reus Ul. Hij gooide er altijd zijn laarzen leeg, waardoor er na verloop van tijd een flinke berg ontstond.

De andere verklaring is dat de Ullerberg een plek was waar men de god Oller vereerde. Voor de heidenen was Oller de god van het winterseizoen en de jacht. In de Scandinavische wereld staat hij bekend als Uller, zoon van de Sief - de godin van de heldere en vruchtbare zomerdagen - en de stiefzoon van Donar - de god van de lage standen. Oller zou de zoon zijn van een vorst-reus, omdat hij een uitzonderlijke weerbaarheid en voorliefde heeft voor koude.

stellen hebben de erven Waller hun Ullerberg ondergebracht in een speciale landgoed-b.v. De familie bezoekt het landgoed om beurten volgens een schema dat zorgvuldig wordt vastgesteld aan het begin van het jaar. Pas enkele jaren geleden heeft de familie de Ullerberg in beperkte mate opengesteld voor mensen buiten de familie.

Ter Horst geeft een kleine rondleiding over het bosrijke landgoed. Het compleet gerenoveerde Boshuis, de voormalige boswachterswoning, kan sinds enkele jaren gehuurd worden als vergaderlocatie. Het pand ademt historie, maar is toch voorzien van alle gemakken, zoals een moderne keuken en lichte meubels. Waar vroeger de staldeuren zaten, bieden nu imposante glazen deuren toegang tot de tuin met een origineel bakhuis.

Landhuis

Ook indrukwekkend is het landhuis dat de familie slechts af en toe ver-

• Frans ter Horst toont wethouder Jan van den Bosch de heidegolfbaan uit 1923 op het landgoed De Ullerberg. Het is de enige heidegolfbaan ter wereld. Op de achtergrond staat het historische golfhuisje.

FOTO: LILIAN VERDOORN

huurt. Het zou goed kunnen dat de inrichting nog exact zo is als dr. Waller het vorige eeuw had bedacht. Dit pand wordt volop door de familie gebruikt en wordt alleen verhuurd voor exclusieve evenementen.

Heidegolfbaan

Absolute verrassing van het landgoed is de negen-holes-golfbaan die ineens opduikt als men een eindje het bos in rijdt. De baan is in 1923 aangelegd door Waller, die graag een balletje

mocht slaan. Bijzonder aan deze golfbaan zijn de fairways, de stroken tussen de greens, die compleet van heide zijn. Die zijn overigens geboren uit nood, want op de droge ondergrond groeit gras maar moeilijk. “Het is de

enige heidegolfbaan ter wereld”, vertelt Ter Horst trots. De baan is nog vrijwel hetzelfde als in 1923. En hoewel het houten golfhuisje uiteraard wel eens opgeknapt is in de loop der jaren, ziet dat er ook nog precies zo uit

als in de tijd van dr. Waller. De golfbaan is niet publiekelijk toegankelijk, maar kan wel afgehuurd worden door groepen. “Als we hem helemaal zouden openstellen, zou er al snel niets meer van over blijven. Daarvoor zijn de fairways van heide te kwetsbaar”, aldus Ter Horst.

Boswachter Peter de Ruiter, die ook even is aangeschoven, knikt instemmend. “Het onderhoud van de golfbaan is nu al een hele klus. Eén keer per jaar maai ik de heide”, vertelt hij. Dat is nodig, want als heide niet gemaaid wordt, overwoekeren bomen binnen no time het gebied. Ter Horst kan zich nog goed herinneren dat dit gebeurde in de oorlogsjaren. “Toen is de baan een tijd niet gebruikt. De fairviews stonden vol met kleine boompjes. Na de oorlog hebben we die er met de hele familie uit getrokken.”

Om de historische golfbaan te behouden heeft de gemeente Ermelo hem onlangs opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied Midden-West, waar hij twintig jaar geleden uitgeschrap was.

Lilian Verdoorn

WWW.ULLERBERG.COM

Ullerberg zoekt inkomsten

Omdat het onderhoud van een landgoed flink wat geld kost, heeft De Ullerberg altijd een inkomstenbron nodig gehad. Om die reden stemde Dr. F.G. Waller er ooit mee in dat de Ullerberg, toen nog letterlijk een berg, werd afgegraven. Door de afgravingen ontstond een diepe kuil op het landgoed, die vanaf 1974 werd gebruikt als vuilstortplaats. “Dat was inderdaad niet leuk, maar je moet wat. Er moet toch geld binnenkomen om het landgoed en de historische golfbaan te onderhouden. Met alleen de verkoop van hout kom je er niet”, aldus Frans ter Horst. In 2008 viel definitief het doek voor de vuilstortplaats. Daarom zoekt de familie nu naar nieuwe manieren om inkomsten te genereren. Een van de ideeën is om een golfbaan aan te leggen bovenop de stortplaats. Maar allereerst is er een inrichtingsplan gemaakt in samenwerking met de pro-

vincie Gelderland en de gemeente Ermelo. Dat voorziet in de aanleg van heidegebied op de stortplaats. Vervolgens zal een plan voor het gehele landgoed worden gemaakt. Hierover wordt nu overleg gevoerd met de gemeente. De plannen zijn nog pril, maar de gemeente heeft al aangegeven er niet negatief tegenover te staan, vertelt wethouder Jan van den Bosch. “We begrijpen dat zij een nieuwe economische drager nodig hebben. We kunnen ons op hoofdlijnen vinden in de plannen. Voor ons is het belangrijk dat er een integraal plan komt, waarbij enerzijds een stukje economische winst speelt en anderzijds winst voor de natuur.” Dat laatste kan bijvoorbeeld bereikt worden door een verbinding te leggen tussen de heide bij de Ullerberg en het Cyriasische Veld, aan de overkant van de weg. Dat zou een winst voor de fauna in die gebieden zijn.

Van afvalberg tot energievoorziening

In een berg afval ontstaan een hoop gassen. Het bedrijf Van der Wiel Stortgas verzorgt al jaren het ontgassen van de vuilstortplaats de Ullerberg. Erik Tingen van dit bedrijf legt uit hoe dat werkt. “We boren een gat in een dikke laag afval en plaatsen er een drain in. Het gas gaat dan via die drain en een leidingnetwerk naar een gasmotor, die een generator aandraait die vervolgens energie opwekt.” Vuilstortplaats De Ullerberg levert op die manier al zo'n 25 tot dertig jaar energie aan het elektriciteitsnetwerk.

“Er zijn 25 gasbronnen in de Ullerberg”, vult Gerard de Wilde van Prodeon aan. Dit bedrijf houdt zich bezig met de aanleg van biogasinstallaties. “De gasbronnen op de Ullerberg leveren zo'n 250 kuub per uur op. Een gemiddeld Nederlands woonhuis verbruikt rond de 3000 kuub per jaar. De generator levert in 12 uur tijd dus de energie voor één woning voor een heel jaar.” Als een afvalstortplaats gesloten wordt, kan men nog 25 tot dertig jaar voldoende gas onttrekken om de motor van de generator draaiende te houden. Eind jaren negentig werden voor het laatst grote hoeveelheden afval gestort op de Ullerberg. Volgens De Wilde betekent dit dat de generator bij de Ullerberg nog in ieder geval vijf jaar kan draaien.

Momenteel is men druk met het afdichten van de Ullerberg. Eerst wordt er een laag aangebracht, die bestaat uit zeezand, bouwstof en twee soorten adicement. Daar bovenop komt een laag trisoplast, een soort waterdichte kleigrond. Die laag wordt afgedekt met folie en daarop een nieuwe leeflaag. Deze afdekking moet honderd jaar blijven liggen.